

**K NEREALIZOVANÝM FUNDACÍM, PROMĚNÁM POČTU
ŘEHOLNÍKŮ, JEJICH PŮVODU A ZAMĚSTNÁNÍ V KONVENTECH
ŘÁDU NEJMENŠÍCH BRATŘÍ NĚMECKO-ČESKO-UHERSKÉ
PROVINCIE**

JIŘÍ MIHOLA

This analytical and research article tackles the issue of failed attempts to restore or establish new Order of the Minims' convents in the German-Czech-Hungarian province; it further examines the number of friars, their provincial origin and work they performed in convents in the 17th and 18th century, on the basis of the Necrologium and other sources on the history of the province.

Key words: Order of the Minims; foundations; ethnic composition provincial origin; monastery, 17th and 18th century

Úvod

Do středoevropských dějin se nejmenší bratři sv. Františka z Pauly poprvé zapsali ještě za života zakladatele řádu. Jejich přítomnost na hornorakouském a jihočeském území, kde na přelomu 15. a 16. století vznikly první poustevny a konventy, však byla jen krátkou epizodou ukončenou nástupem reformace.¹ O tehdejšímu počtu řeholníků a jejich původu máme jen velmi skromné informace. Jmenovitě jsou v pramenech, pocházejících ovšem z mladších období, připomenuti pouze některé důležité osobnosti, jako byl první doložený představený provincie Georg von Harrach. Po odmlce trvající zhruba osm desetiletí se pauláni ke svému působení do střední Evropy vrátiti. Tentokrát již jako jeden z řádů, které se měly v duchu tridentského koncilu stát oporou pobělohorské rekatolizace.²

V průběhu 17. a 18. století v rámci německo-české provincie vzniklo nebo bylo obnoveno celkem jedenáct paulánských konventů.³ Původně jich mělo být ještě více, ale některé zamýšlené fundace nebo obnovy se nepodařilo realizovat.

¹ MIHOLA, J.: *Poustevníci versus reformace. K utváření, životu a zániku předbělohorské německo-české provincie řádu paulánů v 15. a 16. století*. Sborník prací Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity, řada společenských věd 26, 2012, č. 1, s. 21–36.

² Srov. MIHOLA, J.: *K podílu paulánského řádu na rekatolizaci českých zemí*. In: Čornejová, I. (ed.): *Úloha církevních řádů při pobělohorské rekatolizaci*. Praha 2003, s. 76–87.

³ Do německo-české (od počátku 18. století německo-česko-uherské) provincie patřily v 17. a 18. století tyto konventy (chronologicky): Praha-Staré Město, Mnichov-Au, Vídeň, Klášter u Nové Bystrice, Vranov u Brna, Amberk, Světec u Tachova, Brtnice, Nová Paka, Thalheim, Šamorín. Stručná pojednání o kláštřech na českém území nabízí některé starší práce, např. MRŠTÍK, J.: *Česko-německá provincie*. Blahověst 34, 1884, s. 290–296, 308–311, 324–327, 341–343; nejnověji srov. příslušná hesla in: VLČEK, P. – SOMMER, P. – FOLTÝN, D.: *Encyklopedie českých klášterů*. Praha 1997; FOLTÝN, D. et al.: *Encyklopedie moravských a slezských klášterů*. Praha 2005. K problematice vnitřního života paulánských konventů MIHOLA, J.: *K vnitřnímu životu paulánských konventů německo-české provincie v barokní době*. In: Čornejová, I. – Kuchařová, H. – Valentová, K. (edd.): *Locus pietatis et vitae*. Praha 2008, s. 67–105.

Neúspěšné pokusy o obnovu nebo založení paulánských konventů

Při obnově německo-české provincie bylo nejprve zamýšleno oživit konventy, jejichž život přerušil nástup reformace a fenomény s ní spojené. Tyto cíle se však podařilo naplnit pouze částečně. Takřka okamžitě obnovy se dočkal klášter u Nové Bystřice, zatímco primogeniturní thalheimský konvent ožil až začátkem sedmdesátých let 17. století, přičemž jeho restituce řádu nebyla vůbec jednoduchou záležitostí. Týnskému či těnovickému konventu chyběla jakákoliv identita, která by vytvářela předpoklady, aby se znovu objevil na mapě provincie. Za provinciála Nicolause Fagia se měla německo-česká provincie rozrůst o klášter ve městě Augusta Vindalico (Augsburk). Provinciál vysvětloval svůj záměr potřebou vyhledat a obrátit heretiky, „kteří jsou v tom městě a veřejně páchají škody svým heretickým učením“. Nepodařilo se však zajistit dostatečný příjem pro užití dvanácti řeholníků, aby mohli žít a pracovat ve shodě se svými pravidly.⁴

Zhruba ve stejné době, roku 1643, se řád neúspěšně snažil o proniknutí na polské území, což je téměř neznámá a v literatuře nepřipomínaná skutečnost. Tuto aktivitu řádu však dokládají dochované archivní prameny, v nichž lze nalézt dopis provinciála řádu adresovaný polskému králi: „Přesvatý pane Králi, nejmilostivější Pane. Protože je přední starostí křesťanských knížat, aby pečovala nejen pomocí ozbrojených šiků vojáků, ale i posvátnými úkony zbožných řeholníků o čest Boží a o zachování svých království proti velmi dotěrným nástrahám kacířů a nepřátel, a protože takové je postavení nás i našich bratří řádu Nejmenších bratří Svatého Františka z Pauly, že činí zadost nejenom úrovni života, skromnosti a pokory, ale také službami lásky vůči bližním trvalým poskytováním jak svátostí, tak i slova Božího, zbožnosti křesťanských knížat a spásy poddaných kdekoli na zemi novým způsobem života ve vytrvalosti a bez narušení života v postu, takže se tento náš řád, potěšený, zkrášený a zajištěný mnoha statky a dobrodiním ze strany nejmocnějších a nanejvýš zbožných vládců tohoto světa, rozvětil nejen do germánských a belgických provincií, do galských, italských, do Lotrinska, Burgundska, Savojska, Helvécie, ale i do nejzazších končin Hispánie. Proto s důvěrou v nepřekonatelnou víru a horlivost nejen Vás, ale i ostatních králů a knížat, v níž věříme, pospícháme vyprositi s přeskromnou duší jménem jeho důstojnosti našeho generálního otce představeného a na kolenou Vaše Přesvaté Veličenstvo, aby laskavě ráciilo s láskou a s ochranou přijmout, založit a podpořit tento řád, který se sklání k jeho nohám, i ve slavném Polském Království, k počtě všemohoucího Boha, církve vítězné a bojující, ke spásě duší a k rozšíření a okrase svého Království. Pokud vyjádří souhlas s těmito prosbami, toto štědré, svaté a oslavné dílo, které bude bez pochyby milé Nejvyššímu a Největšímu Bohu, bude k radosti všem nebešťanům, hodné zbožnosti Vašeho Veličenstva, přínosné pro Království i jeho vynikající vrchnost a obyvatele a šťastné a pro náš Řád trvalým darem a závazkem. Toto dílo, pravím, otevře srdce našeho přesvatého Praotce (který rozmnožuje, šíří a uděluje prostřednictvím našich vytrvalých svátostí a modliteb Boží dary po všech končinách země) a on přičlení Vaše Přesvaté Veličenstvo i s přelaskavou manželkou, s princem a celou převznesenou rodinou k nebešťanům a učiní je blaženými na věčné věky. Tento zbožný dopis posíláme Vašemu Přesvatému Veličenstvu, pro něž vyprosujeme (a s patřičnou úctou především líbáme ruce) zdar a plný úspěch ve veškerém konání coby nejpokornější služebníci a přímluvci Vašeho Veličenstva.“⁵

V druhé polovině 17. století se pauláni snažili opětovně získat nejstarší konvent na českém území v Kuklově u Brlohu.⁶ Poslední snahy o to, aby se stal opuštěný klášter znovu domovem

⁴ Archivio Storico di Propaganda Fide, f. Scritture originali riferite nelle Congregazioni Generali, vol. 400, fol. 49r.

⁵ Národní archiv (dále NA), f. Archivy českých klášterů zrušených za Josefa II. (dále AZK), inv. č. 2762, Spisy Ex Monast. Paulanor. Vetero. Praga, fol. 121.

⁶ Státní oblastní archiv Třeboň, pobočka Český Krumlov, sign. I 5BPá 2, korespondence z let 1627, 1672–1676, 1705.

nejmenším bratří, podnikl ještě v průběhu 18. století lékárník novobystřického konventu Pantaleon Stöhr.⁷ Po dvou svých návštěvách Kuklova v letech 1732 a 1739 se naposledy pokusil o získání konventu ještě v roce 1758, ale marně.⁸

V kronice Nicolause Asama se nachází sice drobná, ale zajímavé zmínka o tom, že „od urozeného pana hraběte z Tiefenbachu byl provinciálovi Joannesovi Hagenovi nabídnut klášter u Doks v Čechách, 14 mil od Prahy, což však bylo pro neklidné válečné časy odsunuto na později [...]“.⁹

Dalším paulánským působištěm se mohly stát Hlubčice ve Slezsku. Podnět ke stavbě nového kláštera dal Karel Eusebius z Liechtensteina, majitel pozořického panství, na němž se nacházel vranovský konvent. Dne 15. června roku 1657 povolal za tímto účelem řádového znalce stavitelského umění, P. Gabriela Liefroye, aby stavbu řídil. Z neznámých důvodů nebyl záměr liechtsteinského knížete realizován, ačkoliv ze strany řádu nenastala žádná překážka. Vranovský kronikář cituje k této záležitosti zápis z třicáté deváté generální kapituly, konané téhož roku v Římě, které se myšlenka nového kláštera zamlouvala: „Urozený pán Karel Eusebius, kníže a vladař domu z Liechtesteina a v Mikulově, vévoda Opavy a Krnova ve Slezsku, měl bohulibý nápad, když slíbil, že ve svém městě Hlubčicích postaví od základu klášter a kostel, vybuduje celý bratří a pro další roky slibuje 2400 florénů pro dvanáct řeholníků, přičemž každý florén platí za 5 římských juliánských mincí. Abychom uznali jeho štědrost a lásku k řádu, chtěli jsme jeho i nejmilostivější manželku rozenou kněžnu z Dietrichsteinu zapsat mezi zakladatele, budou-li řečené podmínky splněny.“¹⁰

Nebýt zrušení všech paulánských konventů bez výjimky, mohli zřejmě nalézt ještě další působiště amberští pauláni. Na samém konci 18. století byl plánován jejich přesun z Amberku do Traunsteinu, avšak přeložení se vzhledem ke zrušení komunity roku 1803 neuskutečnilo.¹¹

Původ řeholníků

Podíváme-li se na národnostní skladbu, přesněji řečeno na zastoupení řeholníků německo-české provincie podle zemského původu, je zřejmé, že v průběhu její asi stoosmdesátileté historie došlo k výrazným proměnám. Nejdůležitějším pramenem, který umožňuje představu o cel-

⁷ Tamtéž.

⁸ V letech 1732 a 1739 měl Kuklov navštívit také Marcus Suppauer, autor rukopisu *Institutio novitiorum*, který o stavu kláštera zaznamenal: „Viděl jsem chrám posud stojící, avšak beze střechy i klenby. V chrámu, kterýž měl dlažbu z čtyřhranných kamenů, našel jsem spoustu kamenů, z nichž klenba dřívě záležela, mezi nimiž křoví všelijak vyrůstalo. Na levo od kostela spatřil jsem zeď zpusťšeného kláštera, v níž posud osmnáct oken bylo lze viděti. Před hlavní branou kostela stojí jiné stavení čtyřhranné mající kolkolem okna, avšak rovněž beze střechy a krytby. Soudím, že to byla vnější nemocnice, leč, že není tak vzdálená od klášterní budovy, jak řehole přikazuje [...]. Ostatní vše našel jsem v troskách, louku spustlou, kteráž za konventem po levé straně kostela leží, jest dosti velká a poněkud nakloněná k potůčku okolo tekoucímu. Z pravé strany kostela dole byla sakristie a poněkud výše dopozitorium sakristie, nyní v místě tom obývá lesník panský. Nedaleko od tohoto místa stojí hlavní brána polooblá ze čtyřhranných kamenů, kterouž se do kláštera vcházelo, na jejíž vrchní straně vyryt jest letopočet 1514. Nedaleko odtud vzadu k pravé straně jest dvorec vystavěný z kamene zbořeného konventu. Z pravé strany kostela směrem k vrchu rovněž viděti lze základy zdi a nejzaději stála poustevna [...]“ Srov. MRŠTÍK, J.: *Česko-německá provincie řádu paulánského*. Blahověst 34, 1884, s. 292.

⁹ Vědecká knihovna Olomouc, fond Staré tisky, sign. ST III 47, *Compendium Historicum de Origine et Restauratione Provinciae Germaniae et Bohemiae F. F. Minorum S. Francisci de Paula, composita a multum Vbli. P. Nicolao Asam Minimo* (rukopis, 17. století, nestránkováno), [s. 31]. Tato nabídka byla řádu učiněna patrně roku 1647 nebo 1648.

¹⁰ Srov. Konventní archiv Vranov u Brna, SVOBODA, H.: *Chronica Ordinis Minorum S. Francisci de Paula Conventus Wranoviensis (1761–1790)*, s. 89.

¹¹ BACKMUND, N.: *Die kleineren Orden in Bayern und ihre Klöster bis zur Säkularization*. Windberg 1974, s. 80.

kovém počtu řeholníků provincie a jejich původu, je řádové nekrologium.¹² Rukopis z 18. století obsahuje stručné pojednání o založení a dějinách všech konventů provincie. Jeho nejrozsáhlejší část tvoří zápisy zemřelých z let 1625–1787, uspořádané podle dnů úmrtí v průběhu kalendářního roku. U mnohých jmen se setkáme s dalšími zajímavými, avšak heslovitými informacemi, např. jakou funkci dotyčný řeholník zastával, jaké kvalifikace dosáhl atd. Třetí částí rukopisu je potom chronologicky uspořádaná tabulka celkem osmi set zemřelých paulánských bratří. Je z ní zřetelné, jestli byl zemřelý bratr nebo kněz, až na výjimečné případy se dozvídáme, odkud pocházel, u všech potom kde a kdy (přesné datum) zemřel. Při přesnější kontrole pak zjistíme, že některá jména se vyskytují v drobně odlišných variantách v kalendářním a chronologickém seznamu. Tyto chyby jsou zaviněny zřejmě nepřesným přepisem jmen. Některá jména, uvedená v závěrečném chronologickém seznamu, dokonce u jejich výročního dne v kalendářním seznamu ani nenajdeme.

Není pochyb o tom, že obnova německo-české provincie, zejména v prvních třech desetiletích, byla téměř výhradně dílem francouzských otců. Účast zahraničních řeholníků na probuzení a posílení řeholního života oslabeného reformací nebyla něčím zvláštním, avšak u některých řeholních institucí dominovali především Italové, Španělé a Poláci.¹³ Francouzští pauláni měli zásluhou misie Dionisia Barbiera a Francisca Cerdonia již svůj podíl na vzniku německo-české provincie na počátku 16. století. Není tedy divu, že měli přednostní právo být při její obnově. Jako první korektory nalezneme francouzské (nejčastěji burgundské) otce postupně v Praze, Vídni, Klášteře u Nové Bystřice i Mnichově.¹⁴ V prosinci roku 1629 byl na první intermediální kapitule ve Vídni jmenován prvním provinciálem obnovené německo-české provincie P. Antonín z kalábrijského kláštera sv. Blažeje. Dále byli zvoleni představení čtyř stávajících konventů – P. Georgius Damianus ve Vídni, P. Claudius Pelleterius v Praze (oba z Lotrinska), P. Johannes Lanovius v Klášteře u Nové Bystřice a P. Antonius Pillot v Mnichově (oba z Burgundska).¹⁵ Nový italský představený provincie se vzápětí odebral na generální kapitulu do španělské Barcelony. Ta byla sice přeložena až na následující rok, P. Antonín se však ke správě provincie už nevrátil. Jeho zastupováním byl od 23. července do svátku sv. Michala, kdy se konala první provinční kapitula ve Vídni, pověřen P. Franciscus Richard (z Burgundska), generální vikář řádu. Provinciálem byl zvolen P. Alexander de la Turre z Burgundska. Ani v další vlně zakládání konventů se situace příliš nezměnila. V čele kláštera ve Vranově u Brna, v Brtnici, Amberku i Tachově stáli rovněž Francouzi. Situace ve vedení konventů koresponduje se situací ve vedení celé provincie. Prvních devět zvolených provinciálů, kteří vedli provincii od roku 1629 až do roku 1656, pocházelo z francouzsky hovořících regionů. Francouzští řeholníci se sice zcela neztratili ani v pozdějších letech, avšak druhá polovina 17. století proběhla již z větší části pod taktovkou bavorských představených. Ostatně bavorští řeholníci v dějinách provincie byli nejpočetnější národnostní skupinou, jak ukazuje tabulka přibližující počty řeholníků v provincii podle jejich původu. Zejména koncem 17. století pocházelo mnoho německých řeholníků z oblasti Porýní. Přestože více než polovina z jedenácti konventů provincie se nacházela na území českých zemí, o českých řeholnicích, případně o českém jazyku, bylo jen málo slyšet. Teprve ro-

¹² Moravský zemský archiv v Brně (dále MZA), f. G 12 Cerroniho sbírka, sign. Cerr. II. 369, *Necrologium minimorum seu catalogus pie in domino defunctorum fratrum ordinis sancti Francisci de Paula provinciae Germano Boemo Hungariae*.

¹³ VÁLKA, J.: *Dějiny Moravy*. Díl II. *Morava reformace, renesance a baroka*. Brno 1996, s. 160; NĚMEC, J.: *Rozvoj duchovních řádů v českých zemích*. Řím 1988, s. 33.

¹⁴ Vědecká knihovna Olomouc, fond Staré tisky, sign. ST III 47, *Compendium Historicum de Origine et Restauratione Provinciae Germaniae et Bohemiae F. F. Minimorum S. Francisci de Paula, composita a multum Vbli. P. Nicolao Asam Minimo* (rukopis, 17. století, nestránkováno), [s. 31].

¹⁵ Tamtéž.

ku 1662 byl zvolen provinciálem Cyril Oppilarius pocházející z Moravy.¹⁶ Po delší pauze ho roku 1686 ve stejném úřadu následoval Hermanus Mayer, pocházející z Čech.¹⁷ Převaha původem českých a moravských řeholníků v provincii nastala až v průběhu 18. století. Nejpodrobnější a nejpřesnější informace o počtu řeholníků a jejich zemském původu poskytují prameny z období zániku provincie. Přesnou představu o rozdílném počtu řeholníků v jednotlivých konventech německo-česko-uherské provincie máme díky soupisu vypracovanému na základě nařízení Marie Terezie roku 1771.¹⁸ V následujících letech se počet osazenstva klášterů měnil již jen minimálně.¹⁹ Nejpodrobnější údaje obsahují dochované soupisy řeholníků zrušených paulánských klášterů.²⁰ Většinou je v nich zachyceno rodné a řádové jméno, věk, doba působení v řádu, funkce v klášteře a město nebo země, ze které řeholník pocházel.

Rozšíření paulánů na území Uher počátkem 18. století se výrazněji v národnostních poměrech provincie neprojevovalo. Uherských řeholníků bylo jen málo. V Šamoríně, kde se jediný paulánský konvent v Uhrách nacházel, převažovalo německé obyvatelstvo.²¹

Ze zemí, kde paulánský řád neměl žádné konventy, je zastoupeno několika řeholníky například Polsko nebo Švýcarsko. Přestože složení provincie bylo po celou dobu existence německo-české provincie poměrně pestré, v archivním materiálu nenacházíme zprávy o národnostních sporech uvnitř konventů. K jistému neporozumění (zejména v jazykové oblasti) docházelo spíše ve vztahu paulánů s místním obyvatelstvem, například v době, kdy francouzští řeholníci začínali působit na německém území.²²

¹⁶ Tamtéž, [s. 63].

¹⁷ Tamtéž, [s. 73].

¹⁸ NA, f. AZK, inv. č. 2762, spisy kláštera paulánů u sv. Salvatora na Starém Městě pražském, fasc. 1, fol. 119n.

¹⁹ NA, f. AZK, inv. č. 2764, spisy kláštera paulánů v Nové Pace, fasc. 1, fol. 70–74. Jedná se o soupisy řeholníků kláštera v Nové Pace z let 1779–1783.

²⁰ Srov. např. MZA, f. B 2 Gubernium – církevní oddělení, sign. K 20/37 II., soupis řeholníků zrušeného kláštera na Vranově u Brna, fol. 345.

²¹ KISFALUDY, Z.: *Adatok a paulánusok magyarhoni történetéhez*. Magyar Sion 1, 1864, s. 261–275; dále CSÉFALVAY, E. K.: *Poklady šamorínského kostola Nanebovstúpenia Panny Márie*. Šamorín 2005.

²² MAI, P.: *Der Orden der Paulaner in der Oberpfalz*. Beiträge zur Geschichte des Bistums Regensburg 18, 1984, s. 337–352.

Přílohy

Německo-česká provincie v 17. a 18. století (složení podle zemského původu v letech 1625–1787)			
země (místo, město) původu řeholníka: latinsky, německy			počet řeholníků
1.	Bavarus	Bavorsko	232
2.	Boemus	Čechy	127
3.	Moravus	Morava	123
4.	Austriacus	Rakousko	111
5.	Palatinus	Porýní	49
6.	Burgundus	Burgundsko	38
7.	Svevus	Švábsko	16
8.	Egrensus	Chebsko	14
9.	Franco	Francie	11
10.–13.	Belga	?	7
	Lotharingus	Lotrinsko	7
	Silesita	Slezsko	7
	Tyrolensis	Tyrolsko	7
14.	Augustanus	Ostana, Piemont	6
15.	Hungarus	Uhry	5
16.–18.	Brisgoius	Freiburg am Bresgau	3
	Italus	Itálie	3
	Rauracus	Augst, Švýcarsko?	3
19.–24.	Sabaudus	Savojsko	2
	Carinthus	Korutany	2
	Luxemburg	Lucembursko	2
	Helveta	Švýcarsko	2
	Polonus	Polsko	2
	Salisburgensis	Salcburk	2
25.–38.	Carniolus	Kraňsko	1
	Hispanus	Španělsko	1
	Ratisbonensis	Řezno	1
	Passaviensis	Pasov	1
	Parisiensis	Paříž	1
	Norimbergensis	Norimberk	1
	Venetus	Benátky	1
	Colloniensis	Kolín nad Rýnem	1
	Brandenburgensis	Braniborsko	1
	Iglav	Jihlava	1
	Brundrutanus	Porrentruy, Švýcarsko	1
	Alsata	Alsasko	1
	Gallus	Francie	1
	a San Dorotheo	?	1
	Bez uvedení místa původu		5
	Celkový počet řeholníků		800

Tabulka 1: Skladba německo-česko-uherské provincie v 17. a 18. století na základě zemského původu řeholníků.²³

²³ Zpracováno na základě *Catalogus fratrum Minorum S. Francisci de Paula Pie in Domino Defunctorum iuxta ordinem annorum a Recuperata Provincia Germana*. Srov. MZA, f. G 12, sign. Cerr. II. 369, *Necrologium minorum seu catalogus pie in domino defunctorum fratrum ordinis sancti Francisci de Paula provinciae Germano Boemo Hungariae*, s. 393–436.

Původ řeholníků	Počet řeholníků v německo-české provincii v 17. století	
	absolutní	procentuální poměr
Němci	141	51,8 %
Francouzi	66	24,3 %
Češi a Moravané	28	10,3 %
Rakušané	23	8,5 %
Ostatní	14	5,1 %
CELKEM	272	100,0 %

Tabulka 2: Porovnání podílu nejpočetněji zastoupených národností na skladbě německo-české provincie v 17. století.²⁴

Původ řeholníků	Počet řeholníků v německo-české provincii v 18. století	
	absolutní	procentuální poměr
Češi a Moravané	222	39,5 %
Němci	178	31,7 %
Rakušané	102	18,1 %
Francouzi	19	3,4 %
Ostatní	41	7,3 %
CELKEM	562	100,0 %

Tabulka 3: Porovnání podílu nejpočetněji zastoupených národností na skladbě německo-české provincie v 18. století.²⁵

²⁴ Tamtéž, s. 393–407.

²⁵ Tamtéž, s. 407–436.

Katalog německo-česko-uherské provincie paulánského řádu k roku 1771, vypracovaný na základě nařízení Marie Terezie. Je to soupis řeholníků (celkem 197) v jednotlivých konventech provincie. Uvádí, zdali se jedná o kněze či laika, a jmenuje pracovní činnost (zařazení) řeholníka v konventu.

s. 1

1. Octobr. 1771

Paulaner in Prag

Localitates

Almae Provinciae Germano-Bohemo-Hungaricae

Fidelium Fratrum Minimorum Ordinis Sancti Francisci de Paula.

Facta Viennae die 1. Octobris Anno 1771

s. 3

Venerabilis

Localitas Viennensis.

R.P. Dyonisius Kaltner Corrector S.S. Canonum Lector, Congregationis Samulitiae Praeses actualis*

R ac Venerabilis P. Ernestus Ingruber Conc. Iubilatus, Professus Iubilaeus, Decannus Provinciae, Tertiariorum utriusque Sexus. P. Spiritualis*

R.P. Clementinus Walner Concion.emeritus*

R.P. Amadaes Salliet Conc. Iubil. Provinciae Definitor, et Collega Provincialis*

V.P. Iulianus Scheppersdorffer. * † 1772. die 20. Ianuarii

Adm. R.V. ac Ex. P. Stephanus Hechenberger Conc. Iub. Ecclesiae, et aedificii Inspector, nec non 2 (do) Exprovincialis, et Definitor perpetuus*

V.P. Gothardus Pauckner Provisor Infirmorum*

R.P. Bruno Popp SS. Thlgiae Lector Iubilatus et Provinciae Definitor*

R.P. Fridericus Forchtner Provi/nci/ae Procurator, Bursarius, et dispensatus a persolutione hebdomadae.* praesertim Clericorum

R.P. Dismas Humml Conc. ordin.Congreg. SS. Angelorum Praeses.*

V.P. Carolus Pauckner Conc. Dominicalis matutinus* praesertim

V.P. Benignus Sig Conc. festio. Congreg. catecheticae Praese, et Provisor adjunctus*

V.P. Philippus Fontin Adjunctus Provisor Informorum.*

V.P. Ignatius Neü* Praesertim

R.P. Modestus Gast SS. Thlgiae, et T. Scripturae Lect. act. Conc. Gvadragesimalis*

V.P. Salesius Pauer Conc. fest. matutinus, Ecclesiae Inspectoris Adjunctus*

V.P. Remigius Massopust Adjunctus Provisoris informorum.*

s. 4

V.P. Engelbertus Schlagenhauser Catechista, et Tertiariorum utriusque Sexus Patris Spiritualis adjunctus*

V.P. Franciscus de Paula Schmidt

V.P. Marianus Lichtmanegger SS. Thlgiae Correpetitor, Congreg. SS. Angelorum Praesidis adjunctus* Pater Studiosus SS. Thlgiae, Skriptur et Iuris Canonici

V.P. Ioan. Nepomucenus Wüstl*

Clerici Studiosi

Fr. Aemilianus Wuntzl

Fr. Emeramus Grim.

Fr. Hilarius Hassler

fr. Laicus

fr. Valentinus Nickl

Oblati

fr. Caelestinus Feinerle † 1172 die 14. Aprilii

fr. Ioannes Kutil

fr. Crispinus Weth † 1772 die 28. Iunii

fr. Chrystophorus Duttge Inspectoris aedificii adjunctus

fr. Aegidius Snauer

fr. Simon Glaser Collectoris Civitatis adjunctus

Universim 31

Localitas Fistricensis

R.P. Bonaventura Kaptor Corr. Concion. emeritus*

R.P. Ianuarius Natzer Conc. Emerit. Ecclesiae, et aedificii Inspector*

R.P. Casimirus Weidmann † 1772 die 23 Iunii

V.P. Cornelius Czapeck* praesertim

R.P. Methodius Ostreicher Chronista, Bursarius.* praesertim

R.P. Othmarus Schnell SS. Thlgiae Lector*

R.P. Wolfgangus Migithsch Conc.ord.* praesertim

V.P. Thomas Thynus Conc. fest.*

V.P. Camillus Andres Apothec.

P.P. Thlgiae Studiosi

V.P. Severinus Ferschick*

V.P. Maximilianus Onais

s. 5

Novitius induendus.

fr. Antonius Pajerl

fr. Laicus

fr. Kilianus Entzinger.

Oblati.

fr. Antonius Panni

fr. Mathaeus Gundacker.

Univ. 15

Localitas Pragensis

R.P. Clemens Nowovesky Corr. Conc. ord. Congreg. SS. Angelor. Praetes.*

R.P. Macarius Glasberger aedificii Inspector*

R.P.P. Gregorius Hoch SS. Thlgiae Lect. Iubil. Studiorum Regens Ecclesiae Inspector, Collega Provincialis, et Definitor*

V.P. Damasus Engelberg S. Crucis Praeses* praesertim

R.P. Fortunatus Durich SS. Thlgiae T. Scripturae et Sacrae linguae Hebraeae Lector act. Chronista* Praesertim

V.P. Canutus Girsik* † 1772 die 19. Septembrii.

V.P. Otto Schnell*

R.P. Ioannes Chrysostomus Hepky SS. 2.(do) Canon. Lector actualis*

V.P. Benedictus Schafranek*

V.P. Bonifacius Hauser*

V.P. Burchardus Przeczechtel Bursar. Praesertim

V.P. Laurentius Steiskal Praesidis SS Angelorum adjunctus*

P.P. Thlgiae, et SS. Canonum Studiosi

V.P. Franc. Xav. Wikisaly*

V.P. Adalbertus Ziak*

Clerici Studiosi

fr. Faustinus Prochaska

fr. Iucundinus Durdil

Laicus

fr. Victorinus Sikora

oblati

fr. Zacharias Lang

fr. Melchior Goll

fr. Lazarus Neühauser

Univ. 21

s. 6

Localitas Wranoviensis

SS. Thlgiae Lect. Iubil. **Adm. R.V. ac Exim. P. Honoratus Grohmann** Definitor perpetuus, et 3 (tis) Corr. Pro/vincia/lis actualis, Boni Morzicensis Director*

R.P. Franciscus Pischeli Corr. Villae Schlapanicensis Inspector*

R.P. Vitus Zacher Conc. Iub.* praesertim

R.P. Samuel Leyerer aedificii Inspector*

R.P. Theodulus Swoboda SS. Thlgiae Lect. Iubil. Ecclesiae Inspector et Provi/nci/ae Definitor actualis*

R.P. Martinus Iarosch SS. Thlgiae Lect. Iubilat. et actualis*

V.P. Damianus Gräblinger Apothecarius Wranoviensis

R.P. Wenceslaus Waschirovsky Conc. emerit.* praesertim

R.P. Albertus Albrehti SS. Canonu Lect. actualis, Provisor ad. S. Barbaram, et Chronista*

R.P. Ambrosius Kunst Conc. ord.*

V.P. Hugo Mika Quaestor Morzicensis*

V.P. Elias Knopp Burs.*

R.P. Pancratius Bortz Boni Morzicensis Inspector*

R.P. Edmundus Sommer Phliae Lect.*

V.P. Vernerus Slabinger Granarius Morzicensis*

V.P. Evgenius Wiskitensky Con. fest.*

V.P. Rochus Schadek SS. Thlgiae Correpetitor, Magister Clericorum repetentium humaniora.

V.P. Theodosius Kunzuzky Exhortator Marianus et Catechista*

Studiosi Thlgiae

V.P. Constantinus Hadrich

V.P. Evsebius Aschermann*

V.P. Daniel Schmilauer

V.P. Felicianus Schetzko Apothec. Morzicensis

Clerici Phliae Studiosi.

fr. Dominicus Baltus

fr. Michael Czeyka.

s. 7

F/rat/res Humaniora repetentes

fr. Placidus Thalman

fr. Cyrillus Daumann.

fr. Qvirinus Bauchinger

F/rat/res Oblati

fr. Fabianus Zachert

fr. Paulus Kutzera adjunctus Inspectoris Villae Slapanicensis

fr. Abdon Lechmann.

Univ. 30

Localitas Monacensis

R.P. Athanasius Greiff Corr. Conc. Iubil. Provi/nci/ae Definitor*

R.P. Colomannus Kolb Conc. Iubil. Chronista et Congreg. SS. (mi) RosariiPraeses*

R.P. Gabriel Holtzmann* praesertim

R.P. Henricus Gebhardt Sacelli S.Crucis Provisor aedificii, aeconomiae, et officinae laterariae Inspector, a Choro vocali dispensatus* praesertim

R.P. Oswaldus Wüstl VV. Virginn Monialium Confessarius ordinarius*

R.P. Iacobus Iandl SS. Thlgiae Lect. actualis, VV. Virginum Confessar. extraordinarius*

V.P. Theodorus Eireiner Conc. festiv. † 1772 die 5 (a) Maii

Cong. SS. Nominis Iesu Praese* praesertim

R.P. Bernardus Schardinger SS. Can. Lect. actualis, Collega Provincialis et Definitor*

R.P. Claudius Haagen Con. ordin. actualis.*

V.P. Cyriacus Lucas Vicarius Parochiae*

V.P. Leo Gebhardt Conc. festiv. Vicarii Parochiae adjunctus, collector hor dei.*

V.P. Cyprianus Forstner Collector hor 2 (do)dei.*

R.P. Reinerus Scheidl Phliae Lect.* 1. (mo)

Thlgiae Studiosi

V.P. Felix Grueber Catechista

V.P. Ioannes Baptista Garner Exhortator Monialium

Clerici Thlgiae Studiosi

fr. Udalricus Huber

fr. Didacus Steiner

s. 8

Phliae Studiosi

fr. Ivo Hauer anni 2 (di)

fr. Corbinianus Scherffel

fr. Blasius Berandl*

fr. Sigismundus Rupert

fr. Novitius Induendus

fr. Robertus Vels

oblati

fr. Benno Griel

fr. Maurus Nissl Adjunctus Inspectoris

fr. Eleazarus Weindl

fr. Lucas Stigenmüller Collector.

Fr. Balthasar Gretz Collector.

Univ. 27

Localitas Pirnicensis

R.P. Sigismundus Tippoldt Corr. Congreg. SS. Angelorum Administrator, aedificii Inspector*

R.P. Vincentius Cerveli*

R.P. Anselmus Winter Conc. Iubil.*

R.P. Hubertus Cerveli Bursar*

R.P. Hyppolitus Swoboda Praeses Cong. SS. Angelorum Custodum, Chronista* praesertim

R.P. Bartholomaeus Denner Noc. Ord. Praesertim

R.P. Tobias Spalke Novitii Informator* praesertim

V.P. Ferdinandus Axmann* † 1771 die 5. Novembrii

V.P. Hermenegildus Wach*

V.P. Basilius Schmitzer Conc. † 1772 die 5. Martii festio*

Novitius

N.N.

Oblati.

fr. Christianus Strnische

fr. Evtachius Ott.

Univ. 13

Localitas Tachoviensis

R.P. Bernardinus Brauhoffer Corr. Conc. Actualis.*

R.P. Floridus Rosmann* praesertim

R.P. Urbanus Schuster Inspektor Italsensis, et aedificii.

V.P. Fidelis Kunig*

R.P. Patritius Hardisch Burs. Et Informator.*.

s. 9

V.P. Adamus Czesnovsky.*

V.P. Florentius Benischko Apothec.

V.P. Innocentius Winkler*

V.P. Petrus Chrysologus Hauschill*

V.P. Wilhelmus Schwandle*

V.P. Thadaeus Lector mensae

Novitius Induendus

fr. Mathaeus N.

Clericus Valetudinarius

fr. Nicolaus Schedl

oblatus

fr. Gerardus Grauss

Univ. 14

Localitas Thalheimensis

R.P. Richardus Stettner Vicarius.*

R.P. Amandus Giresch SS. Thlgiae Lect. Iubil. Cong. S. Annae Praeses, Chronista*

V.P. Rudolphus Klug Bursarius.* praesertim

R.P. Sebastianus Aschböck Conc. ord.*

V.P. Romanus Toller*

V.P. Hyacinthus Haderlein Conc. fest.*

V.P. Rupertus Langeder* † 1772. Die 1. Maii.

V.P. Emanuel Gast Conc. Qvdrag.

oblati

fr. Longinus Schaffer Collect.

fr. Renatus Gulff

fr. Vitalis Ulmann.

Univ. 11.

Localita/s Ambergensis

R.P. Florianus Langegger Vicar. Inspector Camb. et Con. emerit.* praesertium

R.P. Leopoldus Iäcklin*

R.P. Antoninus Schönwerth Conc.ord. Bursarius, et Chronista*

V.P. Cosmas Seidenthill Novitii Informator*

V.P. Aloysius Ernst Conc. festiv.* praesertium.

V.P. Cajetanus Troll Lector mensae

oblati

Fr. Iosephus Vildfeyer

fr. Erasmus Strasser

s. 10

Fr. Isidorus Leüttner

Donatus

Fr. Novitius induendus

Univ. 10

Localitas Neo-Packensis

R.P. Sebaldu Sebastiani Vikarius Conc. emerit. Cong. S. Barbara Praeses, aedificii, et Boni Koteczensis Inspector*

R.P. Marcellus Neümann* † 1772 die 24. Febr.

V.P. Alexander Zahorsky* praeser. † 1772 die 19. Iulii

R.P. Paulus Ambrosch Conc. emeritus* praesertim

V.P. Peregrinus Mann Apothec.

R.P. Castulus Breth Conc. ord.*

V.P. Ludovicus Goll Bursarius*

V.P. Berardus Streitl*

V.P. Hyeronimus Macula Inspect. Adjunctus, Conc. fest.*

V.P. Augustinus Schauberger Conc. Marianus.*

V.P. Procopius Przeczettel Exhort. Koteczensis* † an. 1772 die 28. Maii

oblatus

Fr. David Voitl

Univ. 12.

Localitas Samariensis.

R.P. Lambertus Phlug Vikarius Conc. ord. Et emeritus.*

R.P. Edvardus Kresl aedificii Inspector.*

V.P. Timotheus Stoker*

V.P. Casparus Huschka* praesertim

V.P. Vendelinus Langer Conc. fest. Bursarius* praesertim

V.P. Lucianus Krudl*

V.P. Emericus Kinslmayer*

oblati

Fr. Raphaël Buchner

fr. Barnabas Osom † 1771. die 13. Decembris

fr. Ezechiel Mauthoffer

Univ. 11

Sum/m/a Sum/m/arum 197.

Zpracováno podle NA, f. AZK, inv. č. 2762, spisy kláštera paulánů u sv. Salvátora na Starém Městě pražském, fol. 119n.

Summary

About unrealised foundations, changes in the number of friars, their origin and employment in the convents of the Order of the Minims in the German-Czech-Hungarian province

Eleven monasteries were established or restored in the 17th and 18th century in the German-Czech-Hungarian province of the Order of the Minims. The original German province emerged at the turn of the 15th and 16th century, existed only for several decades, and consisted of three monasteries (the existence of the fourth one, which is often remembered, is uncertain); the monastery at Nová Bystrice and later also the monastery in Thalheim were restored in this province. Attempts to establish a monastery of the Minims in Augspurg and in Hlubčice in Silesia ended unsuccessfully. Sources mention a certain monastery near a Czech town Doksy as a potential but ultimately unused place of work. The renewal of the oldest Czech monastery of the Minims in Kuklov also failed.

The Necrologium of the Order gives us an idea about the number of friars in the German-Czech-Hungarian province. It recorded a total of 800 monks who died between 1625 and 1787. We learn about their provincial origin (the Germans and French were predominant in the 17th century and friars from Bohemia and Moravia in the 18th century), we know which of them were Fathers and which belonged among the laity, and we also know what work most of the friars performed in the monastery. A source dated 1771 (see annex) allows comparison of the numbers of monks in all monasteries in the province and also mentions the work monks performed.